

هو الناصر

رشد جنسی

gender
development

مقدمه

جنسیت یکی از مفاهیم اساسی است که در زندگی اجتماعی انسان مطرح است. اهمیت جنسیت از امور ناچیز تا لایه های عمیق وجود انسانی کشیده شده است.

بررسی کلی پاره ای از مفاهیم در رشد جنسی

تفاوت جنس و جنسیت

- ▶ به طور کلی امروزه واژه ی جنس اشاره دارد به دختر و پسر بودن یا مذکر یا مؤنث بودن و واژه ی جنسیت به نقش های جنسی و تعاریف فرهنگی از نرینگی و مادینگی اشاره دارد.
- ▶ اصطلاح جنسیت اولین بار توسط روان شناس **john money** به کار گرفته شد.
- ▶ لازم به ذکر است که برای استفاده از این اصطلاح ها هیچ گونه قراردادی وجود ندارد.

هویت جنسی

▶ در بچه ها مربوط است به اینکه آن ها بتوانند به صورت قابل اطمینان و پایایی به سوالاتی از این قبیل پاسخ دهند:

آیا تو دختری یا پسر؟

▶ بچه حدود 2 سالگی می توانند این سؤال را پاسخ گویند.

▶ دانستن احساسات مشابه با جنس دیگر، خشنودی از جنس خود و احساس فشاری که برای نقش های جنسی وجود دارد نیز به عنوان هویت جنسی مطرح شده است.

جهت گیری جنسی

- ▶ اشاره دارد به احساسات و کشش جنسی و یا برانگیختگی یا رفتارهای جنسی با شریک جنسی هم جنس، جنس دیگر و یا دو جنس.

کلیشه های جنسیتی

- ▶ باورهایی درباره ی کارکردهای مرد یا زن بودن که دارای اجزایی زیادی است. از جمله: ویژگی های فیزیکی، نقش ها و مشاغل، و فرضیات ممکن درباره ی جهت گیری جنسی

نقش جنسی

- ▶ روان شناس اجتماعی **Alice Eagly** و همکارش نقش جنسی را چنین تعریف کرده اند:
نقش هایی که افراد بر اساس پایه های هویت جنسی اجتماعی شان بر عهده می گیرند.
- ▶ میان نقش جنسی و کلیشه های جنسی همپوشی وجود دارد اما کلیشه های جنسی نگرش هایی درباره ی اعضای یک گروه هستند و نقش هاس جنسی رفتارهایی هستند که مردم به آن مشغولند.

رشد جنسی بچه ها

- ▶ در سال اول زندگی بچه ها قادر هستند تا به تصاویر و صدای زن و مرد به صورت متفاوت پاسخ دهند.
- ▶ فرآیند برچسب زدن به عنوان مذکر یا مؤنث تا 2 سالگی رخ نمی دهد.
- ▶ در سال های قبل از مدرسه بچه ها اطلاعاتی پیرامون کلیشه های جنسی خصوصاً در مورد اسباب بازی ها به دست می آورند. در این سنین است که ترجیح فعالیت های منطبق بر جنسیت آغاز می شود.
- ▶ در این سنین (مدرسه) گرایش به بازی در گروه همجنس بیشتر می شود که این گرایش در پسران قوی تر است.
- ▶ دختران در حدود سه سالگی در تعاملات بیشتر از پسران به صورت دو جانبه عمل می کنند اما در حدود 15 سالگی این تفاوت از بین رفته و دو جنس مایل به برقراری تعامل با جنس دیگر می شوند.

چشم انداز های نظری رشد جنسی

زستی (طبیعت) ▶

اجتماعی (تربیت) ▶

شناختی ▶

▶ رویکرد زیستی

بررسی تأثیرات ژن ها و کروموزوم ها ،هورمون های جنسی و سازمان مغزی بر روی تفاوت جنسی در زمینه ی فیزیکی و رفتاری.

از جمله رویکردهای مطرح در این زمینه رویکرد تکاملی است.

- رویکرد تکاملی: تاریخ تکامل انسان را بر روی تفاوت های جنسی در رفتار بررسی می کند.

▶ رویکرد اجتماعی:

ریشه در رویکرد سنتی یادگیری دارد.به بررسی تأثیرات تقویت ،تنبیه و یادگیری مشاهده ای بر روی رفتار می پردازد.

► رویکرد شناختی:

به بررسی اطلاعات بچه ها درباره ی جنسیت، کلیشه های جنسی و هنجارها و چگونگی تأثیر گذاشتن این اطلاعات روی تفکر بچه ها درباره ی جنسیت و رفتارهای مربوط به جنسیت می پردازد.

بر دو نوع است:

- تئوری اجتماعی - شناختی

- تئوری ساختارگرایانه

- تئوری طرحواره جنسی

بررسی تفاوت دو جنس از جنبه های مختلف

▶ رشد حرکتی و شناختی

- دخترها به طور نمونه در کارهایی که به توانایی حرکتی خوب و حرکات بالای بدنی نیاز دارد بهتر هستند، در حالی که پسرها در مهارت هایی که به نیروی ماهیچه نیاز دارد قوی تر هستند.
- میزان فعالیت کلی پسرها بیشتر از دختران است خصوصاً زمانی که در گروه قرار دارند.

• در زمینه شناختی دو طرف از هوش یکسان برخوردارند اما :

- دختران در مهارت های کلامی، سیالی کلام و نوشتن از پسران بهترند.

- در تکالیفی که سرعت ادراکی را می سنجد بهتر عمل می کنند.

- در چندین حوزه حافظه ی بهتری دارند.

▶ و پسران :

– مهارت های فضایی بهتری در بعضی از حوزه ها خصوصاً چرخش ذهنی و ادراک فضایی دارند (علی الخصوص چرخش شیء سه بعدی)

▶ و سایر تفاوت ها:

– دختران در انجام محاسبات ریاضی بهرت هستند و نمرات بهتری دریافت می کنند اما پسرها در تست های استاندارد شده بهتر عمل می کنند.

– در حوزه ی ریاضی دختران در مسائلی که به آنها آموخته شده بهرت عمل می کنند در حالی که پسران در به کارگیری استراتژی های نو و خلاقانه برای حل مسائلی که با آن آشنا نیستند بهتر عمل می کنند.

▶ **هال پرن (Halpern)** در این زمینه می گوید:

دختران در کارهایی که به دستیابی سریع به حافظه ی درازمدت نیاز دارد بهترند در حال که پسران در مهارت هایی بهتر هستند که نیاز به دستکاری اطلاعات جدید و نا آشنا مخصوصاً نمایش های دیداری دارد.

▶ رشد شخصیتی و رفتارهای اجتماعی

▶ پسران:

- پسران به صورت فیزیکی پرخاشگرتند. (دو جنس در پرخاشگری با اعضای خانواده مساوی هستند)
- رفتارهای ضد اجتماعی بیشتر در پسران دیده می شود.
- پسرها ریسک پذیرتر هستند. (این تفاوت رو به کاهش است)
- پسرها بیشتر احتمال دارد گذشته ای همراه با آسیب روانی داشته باشند. (اوتیسم، نافرمانی مقابله ای، سلوک، بیش فعالی - تکانشگری)
- پسران عزت نفس بالاتری دارند.

▶ و دختران:

- بیشتر درگیر پرخاشگری رابطه ای یا اجتماعی می شوند.
- احساساتشان را با شدت بیشتری نشان می دهند. مهارت بیشتری در خواندن احساسات دیگران دارند.
- همدردی و همدلی بیشتری دارند.
- سطح بالاتری از اختلالات نوروبیکی، افسردگی و اختلالات خوردن را نشان می دهند.
- با احتمال کمتری در کودکی آسیب روانی داشته اند.

بررسی خانواده، گروه همسالان و رسانه در رشد جنسی

▶ خانواده:

1. چهار مکانیزم از اجتماعی شدن جنسی به وسیله ی والدین وجود دارد:
  1. والدین با دختران و پسران به طور متفاوتی رفتار می کنند.
  2. والدین به علاقه ی کودکان در حوزه های مختلف خطی مشی می دهند.
  3. والدین به بچه ها می گویند که به گونه ی متفاوتی رفتار کنند.
  4. والدین مدل های متفاوتی از رفتار را نشان می دهند تا بچه ها تقلید کنند.

▶ گروه دوستان:

- پسرها مشغول فعالیتند، جسورند و گرایش دارند تا سلسله مراتب تسلط و نفوذ به خوبی تثبیت شده ای داشته باشند.
- دختران در بازی به دنبال همکاری و مساوات گرایي هستند.
- کودکان بر اساس کلیشه های جنسی عمل می کنند. پسران خصوصا مجریان قوی تری در تفکیک جنسیتی هستند.
- روابط اجتماعی و دوستانه دختران کمتر و ضعیف تر است.
- داشتن دوستانی از هر دو جنس منجر به مهارت های اجتماعی بهتر می شود.

اثر فیلم های کارتونی بر رشد جنسی کودکان

فیلم در ارتباط با مفهوم جنسیت
که به عنوان شاخصی از هویت
به حساب می آید

هدف از این مطالعه

▶ این مطالعه با عنوان «اثر فیلم های کارتونی را بر روی رشد جنسی بچه ها» فیلم های کارتونی را که در آن مدل های پیچیده ی نقش جنسی ارائه شده است به صورت انتقادی تحلیل خواهد کرد و راه حل هایی برای این مسأله ارائه می کند.

- ▶ فیلم های کارتونی که منبع لازم برای تفریح بچه هاست و دارای جنبه های آموزشی است، در عین حال می تواند حاوی پیام های منفی زیان باری باشد.
  - ▶ یکی از جنبه های منفی در مورد جنسیت است
  - ▶ برای بررسی این اثر لازم است با مفهوم تفکیک (تبعیض) جنسیتی آشنا شویم:
  - ▶ تفکیک جنسیتی:
- در خانواده آغاز می شود و مطابق است با نگرش والدین پیرامون پیشداوری های موجود در جامعه.
- با توجه به رفتار متفاوت والدین با دو جنس و برچسب زدن، کودکان در 18 ماه اول زندگی شروع به یادگرفتن تفاوت های میان خود و جنس دیگر می کنند.

- بین 18 تا 20 ماهگی اساس هویت جنسی ریخته می شود.
- تصورات بچه ها از جنسیت در 2 سالگی شفاف می شود.
- تفکیک جنسیتی پایه ریزی شده در خانواده توسط عوامل بیرونی محکم تر می شود.
- یکی از با اهمیت ترین عوامل در درونی کردن کلیشه های جنسی و تفکیک جنسی مدیا است.
- **Boswell & Katz (1986)** بر نقش مؤثر دو عامل رسانه و همسالان تأکید کرده و آن را مهم تر از نقش والدین دانستند.

▶ تفاوت اثر رسانه و همسالان بر تفکیک جنسی:

همسالان قدرت بیشتری روی رجحان های جنسی حاضر دارند و رسانه روی جهت گیری انتظارات آینده.

- ▶ تلویزیون منعکس کننده ی مردم عادی و زندگی عادی و باورهای آنان است.
- ▶ تبعیض جنسی در برنامه ها ی تلویزیونی منعکس کننده ی یک مسأله ی اجتماعی است.
- ▶ یکی از بیشترین برنامه های دیده شده توسط بچه ها کارتون است.
- ▶ پیام های فرستاده شده توسط کارتون ها نگران کننده اند چرا که:
  - بچه ها در این سنین قادر به تفکیک خیال و واقعیت نیستند
  - تفاوت تجربیات درونی و بیرونی را نمی دانند.
  - آنها گمان می کنند که شخصیت های کارتونی واقعی هستند.

- ▶ بچه ها در این سنین گرایش به انتخاب افرادی به عنوان مدل از جنس خودشان هستند و در صورت نیافتن کسی برای سرمشق گیری ،یکی از کاراکترهای تلویزیونی مورد علاقه خود را مدل انتخاب می کنند.
- ▶ بنابراین ارائه ی نادرست و غیر واقعی کلیشه ها منجر به اثرات منفی می شود.
- ▶ در فیلم های کارتونی تعداد کاراکترهای مردانه بیشتر است.
- ▶ بر اساس یک گزارش تحقیقی **Barcus** دریافت 75 درصد از کاراکترها در فیلم های کارتونی مرد هستند و تنها 25 درصد زن هستند.

- ▶ می توان از **Smurf** به عنوان مثال خیره ای کننده ای از این رویکرد نام برد.
- ▶ در این فیلم کارتونی، 90 کاراکتر مرد وجود داشت در حالی که تنها یک کاراکتر زن داشت.

- ▶ کارگردان و سازنده ی کانال های تلویزیونی بیان می کند که این برنامه ها برای پسران ساخته می شود. به دلیل:
- تعداد بینندگان مذکر بین سنین 2 تا 11 سال از جمعیت مؤنث در روز شنبه تجاوز می کند.
- پسران برنامه های دخترانه تماشا نمی کنند در حالی که دختران این طور نیستند.
- ▶ طبق نظر **Streicher** به طور کلی کاراکترهای زن در فیلم های کارتونی:

کمتر از مردان هستند.

نقش رهبر را به صورت مکرر ندارند.

خیلی فعال نیستند.

مسئولیت کمتری دارند

کمتر تندرست هستند.

مادرها در خانه کار می کنند و مردان در کار خانه دخالت نمی کنند.

▶ کاراکترهای مردانه در فیلم های کارتونی:

با اهمیت بیشتر و با مهارت هستند.

رهبرند و قادر به بیان ایده ها هستند.

خطرناک و عصبانی و تهدید کننده تر از زنان هستند.

▶ فیلم های کارتونی بیشماری وجود دارد که با این دید ساخته شدند.

از جمله: Pok'emon

Pok'emon به بچه ها درس می داد که نقش های جنسی غیر سنتی بد هستند.

این کارتون مردان را بر ضد زنان مطرح می کرد.

در این کارتون کاراکترهای خیر و شر برابرند در حالی که این شخصیت مرد است که بیشترین اهمیت را دارد و

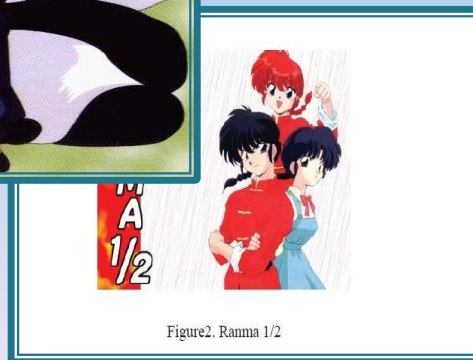
کاراکتر زن مثبتی به صورت قابل توجه وجود ندارد.

- ▶ کاراکتر زنان در فیلم های کارتونی با عنوان همسران خانه ، مادران ، دوستان دختر ،مادربزرگ ، دختر مرد شر شیطانی ، خدمتکار ، پرستار بچه و... نمایش داده می شود.
- ▶ حق تقدم کاراکترهای مردانه و رهبری نقش ها بیشتر از زنان از جمله دیگر نکات مهم است.
- ▶ کاراکترهای پیشرو زن همانند کلیشه های جنسی موجود در جامعه ، درخواست امنیت می کنند ، توسط دیگران پاداش داده می شوند و نیاز به کمک دارند.
- ▶ بچه ها بین سن 8 تا 13 سال کشف می کنند که کاراکترهای کارتونی نقش های جنسی سنتی را آشکار می کنند.

- ▶ محتوای برنامه های انتخابی دختران و پسران نیز متفاوت است. دختران فیلم های کارتونی با محتوای احساسی و رمانتیک را ترجیح می دهند و پسران با محتوای خشونت آمیز.
- ▶ کلیشه های احساسی از دوران اولیه شروع به رشد می کند. (والدین پسرها را از نمایش ترس و ناراحتی منع می کنند و دختران را از نمایش عصبانیت و خشم.
- ▶ بعد از 1980 تغییراتی در کاراکترهای زن و مرد در کارتون ها دیده شد و امروزه کلیشه های جنسی کمتری به نمایش گذاشته می شود.

- ▶ مسأله ی دیگر در ارتباط با جنسیت تغییر درون جنسی است. (تبدیل زنان به مردان و یا برعکس)
- ▶ این تغییر باعث اضطراب در رشد بچه ها می شود که آن ها تفاوت بین واقعیت و خیال را نمی دانند.
- ▶ کارتون **Ranma** نمونه ای از این نوع کارتون هاست که شامل تغییرات درون جنسی است.

▶ مسأله ی آخر پیرامون فیلم های کارتونی است که کاراکترها بدون جنسیت هستند.

▶ **Teletubbie** نام یکی از این برنامه هاست که در بین بچه ها محبوبیت زیادی دارد و شخصیت ها نه زن هستند و نه مرد.

نتیجه گیری

▶ اگرچه بهبود اندکی در نمایش شخصیت های زن وجود دارد اما این به این معنی است که ادعا کنیم این مسأله به طور کلی حل شده است. رویکرد با دقت تولید کننده ها به این موضوعات می تواند به انتخاب درست بچه ها در آینده کمک کند.